

Oslo 07.01.09

Innspill til forskningsmeldingen 2009

Vi viser til Kunnskapsdepartementets invitasjon til å komme med innspill til arbeidet med Forskningsmeldingen 2009, jf www.regjeringen.no.

Kultursektoren er som alle sektorer avhengig av et solid kunnskapstilfang. Sektoren gjennomgår store organisatoriske og verdimeslige forandringer, og kulturlivet står overfor utfordringer blant annet som følge av globalisering og økende kulturelt mangfold. Antall kunstnere er i sterk vekst, og måten kunst produseres og vises fram på utfordrer våre vante tenkemåter. Ikke minst utfordres våre forestillinger om kunstens grenser, om hva vi kan kalle for kunst. Denne situasjonen utgjør en utfordring både for kulturforskningen og for forskningspolitikken på kultursektoren. Å styrke den forskningsbaserte kunnskapen om kultursektoren vil både kreve en bred humanistisk og samfunnsvitenskapelig innsats og en systematisk oppbygging av en forskningspolitikk for dette området.

Utfordringer for kultursektorforskningen

Kultursektoren ligger langt etter mange andre samfunnssektorer når det gjelder utviklingen av en langsiktig forskningsinnsats. Det eksisterer ingen nasjonale kunnskapscenter på dette området og heller ingen større forskningsmiljø med kultursektorforskning som et særskilt ansvar. De norske fagmiljøene som driver med kultursektorrelevant forskning, er få, små og sårbare. Ingen større universiteter eller sentrale forskningsinstitutter kan vise til noen langsiktig institusjonell innsats. Denne situasjonen får konkrete konsekvenser for kunnskapssituasjonen på feltet både kvantitativt og kvalitativt. I Kulturrådets arbeid med å gjennomføre kunnskapsoppdrag i kultursektoren, er svak rekruttering og fravær av relevant kompetanse et akutt problem.

Også forskningspolitikken på området er svakt utviklet. Det har i lang tid vært påpekt et behov for en samlende nasjonal forskningsstrategi som kan bidra til en nødvendig og offensiv forskningsinnsats (jfr. utredninger fra Norges forskningsråd 1993, 2003) Kulturfeltet er et samfunnsområde hvor den overveiende delen av virksomhetene finner sted i små organisasjoner og institusjoner uten økonomi og kompetanse til selv å ha en aktiv forskningsstrategi. Norsk kulturråd har gjennom sin Fou-satsning tatt et særskilt ansvar for kunnskapssituasjonen i kultursektoren gjennom iverksetting av en rekke forskningsprosjekter og evalueringer, men har vært relativt alene om å ta dette ansvaret. Løken-utvalgets utredning (2008) peker på Kulturrådets betydning for kunnskapssituasjonen på kulturområdet, og understreker særskilt behovet for å styrke denne forskningsinnsatsen.

Behov for en samordnet forskningsinnsats

Vi er av den oppfatning at det er behov for å utvikle en langsiktig og samordnet nasjonal forskningsstrategi for hvordan man skal imøtekomme kunnskapsbehovene i kultursektoren. Denne strategien bør både baseres på refleksjoner over hvilke forventninger de ulike aktørene har til forskningen og den bør inneholde en avklaring av arbeidsoppgaver og roller.

Vår erfaring er at det er store forskjeller mellom de ulike aktørene i kulturlivet når det gjelder forventninger til forskningen. På den ene siden er det et uttalt behov for kunnskap som kan fungere handlingsveiledende og på den måten fungere formativt på de konkrete utfordringene kulturlivet og forvaltningen står overfor. På den andre siden er kulturfeltet en del av en mye større sammenheng. Kultursektoren virker i samspill og brytning både med andre deler av kulturlivet og med samfunnet rundt. Å utvikle et kunnskapsperspektiv for kulturfeltet vil derfor også måtte innebære å knytte an til mer allmenne perspektiver på dagens samfunn. Kunnskap om kulturfeltet og dets virksomheter er lite verdt uten at det relaterer seg til problemstillinger knyttet til økonomi, teknologi og globalisering, og til forhold som kjønn, klasse, etnisitet og nasjonalitet. Det er med andre ord behov for et forskningsgrep som både gir rom for kunnskapsinnsatser som har ambisjoner om å fungere *handlingsveiledende*, men også for en mer *kritisk* og *analytisk* kunnskapsproduksjon som i større grad bidrar til *refleksjon* over kulturlivets handlingsbetingelser.

Vi ser derfor behovet for en statlig forskningsstrategi som har et reflektert forhold til disse ulike aspektene ved forskningen, og som kan ha ambisjoner om å utvikle en forskningspolitikk som både sikrer forskningens muligheter til å utvikle nye perspektiver, til å utøve et kritisk blikk og til å danne kunnskapsgrunnlag for politiske handlinger. Det er også vår oppfatning at en diskusjon om roller og arbeidsoppgaver på dette forskningsområde område må forankres i en forståelse av disse ulike perspektivene på kunnskapsproduksjon.

Vi stiller oss bak utredningen *Kunnskapsbehov i kultursektoren* (2003) som har følgende forslag til mål for en statlig forskningspolitikk:

”målet (...) bør være å sikre god tilgang til kunnskaper av høy kvalitet og relevans for samfunnet generelt og for aktørene i kulturlivet, kulturforvaltningen og kulturpolitikken spesielt. For at det skal være mulig å realisere en slik målsetting, foreslås følgende tre del mål:

- opptrapping, samordning og harmonisering av forskningsressursene i sektoren som helhet
- langsiktig satsing på kvalitet og relevans i forskningen på kulturfeltet
- tilrettelegging for god tilgjengelighet for forskningsbrukere på alle nivåer gjennom dokumentasjon og målrettet formidling”

Etter vårt syn er det mest prekære behovet for kultursektorforskningen for øyeblikket at sentrale myndigheter med ansvar for kunnskapssituasjonen på dette området, går sammen om å sikre at denne opptrappingen og samordningen finner sted.

Vennlig hilsen

Ole Jacob Bull
Direktør

Ellen K. Aslaksen
Forskningsleder